

JAARGANG 26
FEBRUARI 2011
NUMMER 64

GROENINGA

VRIENDENBULLETIN

STICHTING VRIENDEN VAN DE STAD GRONINGEN

Colofon

Redactie:

Drs. P. J. E. Bootsma
 Ir. T. H. J. Sleyfer
 Drs. M. J. A. Vooijs

Lay-out

C. Weis, Groningen

Druk:

K. Woning, Groningen

Redactieadres:

Haddingestraat 24,
 9711 KD Groningen,
 050 - 318 16 45

Afbeelding omslag:

*De beste binnenstad
 van Nederland*
 Foto:
 Marketing Groningen

Kopijdatum

nummer 65:
 1 april 2011

Kopij aanleveren
 in Word,
 foto's als JPEG,
 Tiff of EPS.

ISSN 1384-8607

Inhoudsopgave:

<i>Thomas Sleyfer</i> Van de voorzitter	1
<i>Thomas Sleyfer</i> Zienswijze project-MER ringweg	2
<i>Het bestuur</i> Vrienden van de Stad en het Forum	3
<i>Tineke Vooijs</i> Het jaarverslag 2009 van de welstandscommissie	5
<i>Pieter Bootsma</i> Dirk Nijdam: "Als je je niet goed positioneert, heb je geen publiek.	7
<i>Pieter Bootsma</i> Studentenhuisvesting: wordt Groningen een adolescentengetto?	11
<i>Pieter Bootsma</i> Karen Alons: "Ze willen hun eigen studentenleven leiden."	11
<i>Tineke Vooijs</i> Rosita van Gijlswijk "Goed besturen begint met vertrouwen in de Stadjers."	12
<i>Pieter Bootsma</i> Erik Kweksilver: "Als boekverkoper moet je weten wat het is om te lezen."	15
Activiteiten	17

G R O E N I N G A

Hoe kan de bevolking worden betrokken bij de ontwikkeling van plannen in een historische binnenstad?

Over dit belangwekkende onderwerp zal voor ons spreken Prof. Asselbergs bijzonder hoogleraar voor kunst en cultuur aan de Radboud Universiteit van Nijmegen

Datum: donderdag **3 maart 2011**
Aanvang: om **20.00 uur**
Plaats: **Het HeerenHuis**, Spilsluizen 9

De gemeente Deventer heeft Prof. Asselbergs en Jo Coenen gevraagd om advies te geven over de ontwikkeling van de historische binnenstad nadat het ontwikkelingsproces daar was vastgelopen. Daarbij is nadrukkelijk uitgegaan van het betrekken van bewoners en gebruikers hierbij.

Dit heeft geleid tot een ambitiedocument voor de gemeenteraad van Deventer. Omdat in onze binnenstad ook zaken anders lopen dan naar onze mening eigenlijk zou moeten en de gemeente van plan is de bestemmingsplannen voor de binnenstad te herzien lijkt het onderwerp van prof. Asselbergs ons zeer actueel.

Wij rekenen op een grote belangstelling.

Een kijkje in de keuken van de Stichting Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen

Het bestuur nodigt u van harte uit voor een bijeenkomst over het Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen.

Mevrouw Jongejan, coördinator, laat ons kennismaken met deze stichting.

Wat is het doel, wat doet de stichting en hoe kun je er gebruik van maken?

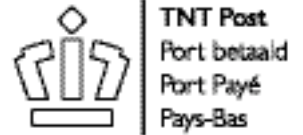
Zij zal dit illustreren met voorbeelden van (educatieve) projecten en zoekvragen vanuit de samenleving. Daarna volgt een rondleiding in het depot waar de oorlogs- en verzetsdocumentatie opgeslagen ligt.

De bijeenkomst vindt plaats op: **dinsdag 26 april**.
Locatie: **Groninger Archieven**, Cascadeplein 4, Groningen
Aanvang: **19.00 uur** (let op de afwijkende tijd!), einde ca 20.30 uur.

Gaarne uiterlijk 17 april opgeven door het strookje van het inlegvel in te vullen

of te mailen naar: **thomas.sleyfer@planet.nl**

DONATEUR WORDEN
BESTUURSSAMENSTELLING

De Stichting Vrienden van de Stad Groningen,

opgericht in 1984, komt op voor de belangen van Groningen als centrum van Noord-Nederland en belangrijke historische stad.

De doelstellingen zijn, kort samengevat:

- het helpen uitdragen van een positief beeld van de stad Groningen
- het bevorderen van de belangstelling voor de geschiedenis van de stad Groningen
- het bevorderen van de meningsvorming over hedendaagse ontwikkelingen in de stad vanuit de historische achtergrond
- het reageren op deze actuele ontwikkelingen

Hoe wordt u donateur?

U kunt u als donateur van de Vrienden van de Stad Groningen opgeven bij onderstaand correspondentieadres

**Postbus 296
9700 AG Groningen**

of via de website:
www.vriendenstadgroningen.nl

Bank: 44.73.73

Minimum donatie
€ 15,00 per jaar

Bestuurssamenstelling

Ir. J. M. C. A. Berkhout
Drs. P. J. E. Bootsma
Mr. T. Duursma
Mr. drs. J. van der Laan (secretaris/
penningmeester)
Prof. dr. P. Nieuwenhuis
Ir. T. H. J. Sleyfer (voorzitter)
Ir. drs. P. Spijk
K. W. Swaak
Drs. M. J. A. Vooijs

G R O E N I N G A

Van de voorzitter

Misschien lijkt het wat vervelend om het wéér over het Forum te hebben, maar het blijft hèt onderwerp dat de gemoederen bezig houdt. Dat er naar een uitweg wordt gezocht lijkt mij noodzakelijk. Immers, de stad heeft al het nodige geïnvesteerd en wil niet met grote brokken blijven zitten.

Er zijn 'drie wijze mannen' aangewezen die een oplossing moeten aandragen!

Wat me tegenvalt is dat uit de samenstelling van deze drie blijkt dat er eigenlijk niet echt naar een betere invulling wordt gekeken. Zo ontbreekt iemand uit het bedrijfsleven, terwijl een groter commercieel aandeel in het project toch tot de mogelijkheden zou moeten horen. Ook heeft Van Velzen, een van de wijze mannen en directeur van de Openbare Bibliotheek Amsterdam, in een interview in het Dagblad van het Noorden gezegd dat er niets nieuws aan de orde zal zijn. Wat er ligt wordt hooguit bijgeschaafd. Ik vind dit een duidelijk staaltje van kokerdenken bij ons stadsbestuur: het moet en zal dat worden wat voorlag.

Maar laten we hopen dat de wijze mannen toch ontdekken dat ze beter wat verder kunnen kijken, al was het alleen maar om meer draagvlak te krijgen bij de provincie en natuurlijk ook bij de Groningse bevolking.

Misschien komt er wel iets uit dat heel dicht ligt bij wat wij steeds hebben voorgesteld: functies die nu goed zitten, laten zitten (bijvoorbeeld de bibliotheek), een kleiner Forumgebouw en meer ruimte voor commerciële invulling. En natuurlijk een goede verantwoording op het punt van bezoekers en financiën.

Een ander groot project speelt weer: Fase twee van de Zuidelijke Ringweg is gestart met de inspraak op het voornemen hiervoor een project-MER (Milieu Effect Rapportage) te maken. Het gaat dan om

een MER. voor het project zoals dat eerder is besloten door de projectpartners (rijk, provincie en gemeente). De vraag is of er te verwachten effecten op de leefomgeving zijn waar volgens de insprekers speciale aandacht aan moet worden gegeven. Er is dus geen ruimte om iets heel anders voor te stellen, hoewel je ziet dat de omwonenden daar nog steeds op aansturen.

Omdat de omwonenden voldoende aandacht zullen vragen voor de effecten van de nieuwe weg in hun omgeving hebben wij ons in onze reactie beperkt tot effecten voor de stad als geheel: er moet nadrukkelijk gekeken worden naar de effecten op het punt van verkeersdruk in het onderliggende wegennet en ook naar de consequenties voor het parkeren. Gezien de sterke groei van het autoverkeer zal het naar onze mening nodig zijn om een integraal verkeersplan te maken waarin de gevolgen van de verkeersgroei aan de orde moeten komen en oplossingen moeten worden geboden.

In het voorgelegde plan is ook sprake van 'deksels' als alternatief voor een (te dure) tunnel over het verdiepte deel van de Zuidelijke Ringweg (tussen Julianaplein en Europaplein). Maar wat blijkt? Deze deksels zijn niet in de begroting meegenomen en zijn facultatief. Gemeente en provincie presenteerden zich op de informatieavond als groot voorstander van deze deksels, maar of dat uiteindelijk ook gebeurt als zij die zelf moeten betalen? Ik heb grote twijfels. We hebben als Vrienden dan ook gevraagd om de effecten met en zonder deksels te onderzoeken, zodat de voordelen helder worden en een keuze zonder deksels - als de voordelen groot zijn - moeilijk kan worden gemaakt.

In dit nummer kunt u overigens meer over deze onderwerpen lezen.

Ook nu weer: veel leesplezier

project-MER voor de A7/N7 Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2.

Samenvatting van de zienswijze van de Vrienden van de Stad Groningen op de project-MER voor de A7/N7, Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2.

In het kader van de op te stellen project-MER vragen wij vooral aandacht voor de effecten op structureel niveau, van belang voor de stad als geheel.

Terecht wordt gesteld dat het verkeer op de ringweg nog aanzienlijk zal toenemen en dat dit een duurzame oplossing nodig maakt. De bereikbaarheid van de stad komt reeds jaren steeds sterker in het geding.

Voor zover wij kunnen beoordelen lijkt de gekozen oplossing het beoogde effect te kunnen hebben voor de ringweg zelf. Echter, met de groei van het verkeer komt er ook steeds meer verkeer van de weg af de stad in (naar het centrum of naar de nabijgelegen woon- en werklocaties).

De verkeersdruk bij de afritten en in de gebieden daarachter zal evenveel toenemen als de intensiteit op de ringweg.

Ook nu kunnen we waarnemen dat een belangrijke oorzaak voor het 'vastlopen' van het verkeer op de ringweg is dat het verkeer niet snel genoeg van de afritten af kan naar de eindbestemming.

Wij vinden dat het onderzoek naar dit probleem expliciet in de MER moet worden meegenomen. Daar zullen dan ook naar onze mening aanvullende maatregelen voor moeten worden genomen.

Een belangrijk punt dat hiermee samenhangt betreft het parkeren in de stad. De toenemende autodruk op de ringweg zal ook de druk op het wegennet en het parkeren in de stad doen toenemen. In de MER zal daarom naar onze mening ook moeten worden bekeken hoe het met de parkeermogelijkheden zit: welke overdruk kan ontstaan en waar?

Welke negatieve effecten heeft dat op het (woon)milieu ter plekke?

Zo wordt duidelijk waar extra maatregelen nodig zijn en oplossingen moeten worden gezocht. (Naar ons idee zou dit tot een integraal verkeersplan moeten leiden.)

Een tweede punt van aandacht betreft de voorgenomen overkluizingen ('deksels'). Wij zijn hier een groot voorstander van omdat door middel van deze deksels het verlies van oppervlak van het Sterrebos - een belangrijk onderdeel van de stedelijke groenstructuur - zou kunnen worden gecompenseerd.

Maar dan zou het wel moeten in de vorm van een grotendeels groene aankleding. Bij het Sterrebos is dan sprake van compensatie, bij de overige deksels is het ook mogelijk om de woonomgeving extra kwaliteit te geven.

Wij vinden daarom dat in de MER nadrukkelijk aan de orde moet komen welke effecten er zijn op het punt van ruimtebeslag en groen-/natuurkwaliteit zonder en met overkluizing. Daarbij zullen ook effecten moeten worden meegenomen met betrekking tot luchtkwaliteit, geluid etc.

Wij vinden dit met name van belang omdat de overkluizingen geen impliciet onderdeel uitmaken van het voorkeursalternatief, maar facultatief zijn gesteld (ze zijn niet opgenomen in de begroting).

Bij de uiteindelijke keuze zal duidelijk moeten zijn wat het verschil in effecten is.

Tijdens de informatieavond op dinsdag 25 januari jl. is aangekondigd dat personen/organisaties zich kunnen aanmelden voor deelname aan in te stellen klankbordgroepen.

Wij menen dat wij een zinvolle bijdrage kunnen leveren en willen ons daarom gaarne opgeven voor een dergelijke groep.

Vrienden van de Stad en het Forum

Kort voordat de gemeenteraad belangrijke besluiten neemt, schrikt de burger nogal eens wakker en komt hij in actie. Zo kreeg het bestuur van de Vrienden van de Stad recentelijk een paar keer de vraag voorgelegd: 'Wat doen jullie aan het Forum?'

In het algemeen: wij houden de ontwikkeling van gemeentelijke plannen bij en reageren op die momenten dat dit van belang is. Dat gebeurt in elk geval als plannen in procedure gaan en er de mogelijkheid is om bezwaren in te dienen. Dat moment ligt v6er voor de behandeling in de gemeenteraad. Als de raadsleden over de plannen spreken, hebben ze dus onze bezwaren ter beschikking.

Nu er de nodige commotie is rond het Forum leek het ons goed de gang van zaken nog eens op een rij te zetten. Dit geeft tegelijk een beeld van hoe wij opereren, ook bij andere plannen.

In februari 2001 werd met een referendum een groot vernieuwingsplan voor de gehele noordzijde van de Grote Markt, met een parkeergarage onder de Markt, massaal verworpen. In een nieuw, open planproces, werd daarop door de gemeente een overleggroep ingesteld met vertegenwoordigers uit verschillende belangengroepen. Het bestuur van de Vrienden van de Stad heeft daarin

enthousiast meegedaan. Er moet, zo stelde de gemeente - en daar is het bestuur van de Vrienden het mee eens - wat gebeuren aan de, voor een levendige centrumstad als Groningen, te stille oost- en noordwand van de Grote Markt. Het rapport van de

overleggroep *Grote Markt, de tussenstand, van dromen naar plannen*, werd in 2002 aan de gemeente aangeboden. Daarin werd onder andere geadviseerd het regionaal winkelhart te versterken, en een cultureel hart en toeristische trekpleister te realiseren in gefaseerde plannen voor het gebied aan de oostkant van de Grote Markt. De gemeenteraad besloot dat dit advies de basis zou vormen voor de toekomst van de Grote Markt.

In de *Startnotitie Grote Markt Oostzijde* kwam de gemeente met het plan voor een nieuwe oostwand op de vooroorlogse plaats, een ondergrondse parkeergarage waarop een nieuw stadsplein en een spraakmakend gebouw voor geschiedenis, bibliotheek, film, debat, etc., later het Groninger Forum geheeten. Bij het referendum over deze notitie met een de opkomst van 38,6% (57 542 kiezers) stemde 53% voor en 47% tegen, oftewel respectievelijk 20% van het totale aantal kiesgerechtigden voor en 17% tegen het plan. De laatstgenoemde percentages haalden de vereiste 30% voor een geldig referendum niet; een matige betrokkenheid dus van de bevolking, geen overweldigende bijval, maar wel een aanzienlijk geringere weerstand dan bij het in 2001 afgestemde plan.

Zeven architecten maakten vervolgens op uitnodiging van de gemeente ontwerpen voor het Forum, waarin de Openbare Bibliotheek, het Groninger Museum, de Groninger Archieven en filmtheater Images samen voor een samenhangend programma van tentoonstellingen, lezingen, films en debat zouden gaan zorgen. De ontwerpen werden in 2007 onder veel belangstelling aan de bevolking getoond. Bij een publieksenquête verwierf het plan van NL Architects de meeste punten. 17.269 Groningers boven de 18 jaar namen deel aan deze 'verkiezing'. De voorkeuren waren erg verdeeld; ruim 25% van hen zette het gebouw van NL Architects op de eerste plaats.

Tegelijk liet de projectontwikkelaar voor de

oostwand in samenwerking met de gemeente een beeldkwaliteitplan maken voor de nieuwe oostwand van de Grote Markt waarin voorwaarden werden opgenomen voor de toegestane bouwhoogte en voor een klassieke architectuur.

Het is vooral door de kredietcrisis dat al langer levende bezwaren tegen het Forum c.a. veel zwaarder zijn gaan wegen; het plan zou nu vrijwel zeker bij een referendum geen meerderheid halen. Als bezwaren zijn naar voren gekomen:

- het Forum krijgt - vaag omschreven - functies die in de stad al aanwezig zijn; verplaatsing veroorzaakt elders leegstand, het Forum is overbodig.
- het aantal bezoekers wordt overschat; de cultuursector wordt opgezaagd met ernstige jaarlijkse tekorten.
- er moeten ook commerciële functies in het Forum komen.
- te hoge bouwkosten, rekening houdend ook met de bij dergelijke grote projecten gebruikelijke te lage raming daarvan.
- het gekozen Forumontwerp past niet best in de omgeving; het is te hoog, en te groot voor het (kleine) nieuwe plein, draagt door zijn plaatsing niet bij aan een mooi nieuw plein, heeft de nieuwsgierig makende gevel niet aan de kant van de Grote Markt – waar de meeste bezoekers vandaan komen – maar aan de kant waar hij vrijwel nergens goed kan worden gezien, en de ingang ligt aan een smalle straat. Dit alles doet het naar behoren kunnen functioneren van het gebouw geen goed.
- het beeldkwaliteitplan voor de oostwand leidt tot een eenvormige architectuur, die niets met Groningen in het algemeen en met de Grote Markt in het bijzonder te maken heeft. Bovendien wordt de wand te hoog, daarmee krijgt de Grote Markt zijn veelgeprezen vooroorlogse harmonie en intimiteit niet terug.

Het bestuur van de Vrienden heeft alle, en herhaaldelijk de laatste twee bezwaren onder de aandacht van de gemeente gebracht onder andere in een brief over het collegeprogramma (mei 2010) en in zogenoemde 'zienswijzen' (juni en september 2010). Aan de oostwand is in dit verband in 2010 nog een speciale discussieavond gewijd.

Er is minder geld te besteden dan tien jaar geleden; dat doet een geringer bezoekersaantal verwachten en daarmee minder inkomsten. In de stad staan op het ogenblik meer zaken leeg dan gewoonlijk. De wens om ook commerciële instellingen, zoals gespecialiseerde zaken in het Forum te kunnen huis-

vesten staat daardoor onder druk; het gebouw staat niet op een A1-locatie, maar moet die als het ware zelf creëren.

Bovendien blijkt het kopen via internet snel meer ingang te vinden en kunnen boeken en andere informatiebronnen steeds gemakkelijker op internet worden geraadpleegd. Ook dit beïnvloedt de perspectieven voor het Forum negatief.

Na het ophouden van de rijksbijdrage voor het Forum door de provincie moet een driemanschap van 'Wijze mannen' het proces weer vlottrekken. Zij concentreren zich op de inhoud, met name op meer commerciële functies in het Forum. Het bestuur van de Vrienden wacht hun voorstellen af, maar heeft de nodige scepsis bij de beperkte opdracht. Het ontbreken van een vertegenwoordiger uit het bedrijfsleven doet vrezen dat er weinig zal veranderen aan de inhoud. In een interview merkte de heer Van Velzen (lid van het driemanschap en directeur van de Openbare Bibliotheek Amsterdam) in het Dagblad van het Noorden op dat er 'hooguit wat wordt bijgeschaafd'.

Het bestuur van de Vrienden blijft van mening dat dit gedeelte van de stad versterking nodig heeft, maar gelet op de bovengenoemde problemen en risico's vinden zij grondige doorlichting van de toekomstverkenningen noodzakelijk, waarbij ingrijpende wijzigingen in het plan niet bij voorbaat moeten worden uitgesloten.

Daarbij achten wij de eerdergenoemde stedenbouwkundige aspecten niet minder van betekenis dan de inhoud van het Forum. In de huidige omstandigheden moet, wat er ook aan de oostkant van de Grote Markt wordt ontwikkeld, alles uit de kast worden gehaald om succes te kunnen boeken. Dat betekent op z'n minst dat, als er iets in de zin van een Forum komt, het plan zodanig moet worden aangepast dat de stedenbouwkundige en architectonische probleempunten weggevoerd worden. Veel kan hier worden bereikt door het gebouw kleiner te maken – dit vermindert ook de hoogte en de risico's van de kosten. Er zijn goede mogelijkheden om enkele functies die voor het Forum zijn bedoeld elders in de binnenstad te laten of daar onder te brengen.

Evenzo moeten de nadelen van de situering van het Forum *achter* de oostwand aangepakt worden; een Forum moet zich aan de Grote Markt manifesteren.

Tenslotte moeten de mogelijkheden van een fasering worden aangegrepen, met eventueel uitstel van een gedeelte van het, waar nodig gewijzigde plan, naar betere tijden.

Het jaarverslag 2009 van de welstandscommissie

Sinds de oprichting van het Platform cultureel erfgoed Groningen (PCEG), een samenwerkingsverband tussen de Vrienden van de Stad Groningen, Heemschut, het A-kwartier, de Hortusbuurt en andere wijken vonden er een aantal positieve ontwikkelingen plaats die het streven van het Platform versterken.

Een belangrijk bericht is dat de Welstandscommissie van de gemeente Groningen meer rekening wenst te houden met het beschermde stadsgezicht van de binnenstad van Groningen dan het bestemmingsplan op het ogenblik toelaat. Dit blijkt uit *Beschermde Stad, welstandscommissie gemeente Groningen, jaarverslag 2009*, juni 2010.

De welstandscommissie constateert met name in de binnenstad dat het bestemmingsplan vanuit kwantitatieve bepalingen - zoals hoogte, breedte en massa - meer toestaat dan op basis van de beschrijving van de kwaliteiten van het beschermde stadsgezicht wenselijk lijkt.

De welstandscommissie houdt in het jaarverslag zowel een pleidooi voor meer kwalitatieve sturing vanuit het bestemmingsplan, als ook voor een grotere rol van de welstandscommissie. (p. 11)

Als voorbeelden worden in het Jaarverslag 2009 genoemd de bouwplannen voor Hoge der A 3 en voor Oude Boteringestraat 75, het hoekpand aan de Spilsluizen dat vorig jaar is opgehoogd. Beide bouwplannen zijn voorbeelden van een te groot volume in een cultuurhistorisch zeer waardevolle omgeving.

Hoge der A 3 steekt hoog uit boven het silhouet van de gevels die onderling weliswaar in hoogte verschillen, maar geen pand zal zo hoog uitste-

ken boven zijn omgeving als Hoge der A 3 als de bouw doorgaat. Het pand Oude Boteringestraat 75 ligt aan een van de ingangen van de middeleeuwse stad, op de plaats van de vroegere Boteringepoort, tegenover het Corps de Garde en duidelijk zichtbaar vanaf de Ossenmarkt en de Nieuwe Boteringestraat.

Het Platform Cultureel Erfgoed Groningen was aangenaam verrast door de constateringen van de welstandscommissie in haar jaarverslag, want de bezwaren tegen het bestemmingsplan van de Welstandscommissie en het streven van het Platform Cultureel Erfgoed Groningen naar een meer beschermend bestemmingsplan blijken elkaar te ondersteunen.

Hoe komt het dat het bestemmingsplan niet voldoet?

Het bestemmingsplan moet regels geven voor nieuwbouw in het beschermd stadsgezicht: regels over hoogte en breedte van nieuwe panden en over de vrijstellingsbevoegdheid van B en W bijvoorbeeld. De vrijstellingsbevoegdheid houdt in dat B en W toestemming kunnen verlenen van de regels af te wijken mits deze toestemming is voorzien van een goede ruimtelijke onderbouwing. Het bestemmingsplan voor een beschermd stads- of dorpsgezicht moet altijd worden goedgekeurd door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Dat is ook gebeurd, maar in de praktijk blijkt dat dit bestemmingsplan ontwikkelingen toelaat waar de Rijksdienst voor cultureel erfgoed het niet mee eens is. Het probleem is dat de vrijstellingsbevoegdheid de mogelijkheid biedt om bouwplannen te realiseren die volgens de regels van het bestemmingsplan in eerste instantie niet mogelijk zijn. Een pand kan door de vrijstellingsbevoegdheid bijvoorbeeld breder worden dan de voorgeschreven hoogte en breedte die op de kaart bij het bestemmingsplan staan aangegeven doordat drie panden naast elkaar worden gesloopt en vervangen door

Hoge der A 3

een nieuw pand dat twee of drie korrels (= kavels) breed is, zoals in de Vissersstraat al een aantal malen is gebeurd.

Hoe ver gaan de bevoegdheden van de welstandscommissie?

De welstandscommissie moet de regels van het bestemmingsplan en de ruime vrijstellingsbevoegdheid van de gemeente accepteren, te negeren. Welstand kan dus niet negatief adviseren over het volume als dit volume volgens het bestemmingsplan en het vrijstellingsbevoegdheid mogelijk is.

Binnen deze grenzen probeerde de welstandscommissie de schade te beperken. Bijvoorbeeld bij het hoekpand Oude Boteringestraat 75 werd het veel te grove ontwerp enigszins gefatsoeneerd door de bovenverdieping terug te leggen. Ook bij de Hoge der A 3 werd de truc van de terugliggende bovenste verdieping gebruikt om de massaliteit van het ontwerp wat te verdoezelen.

Wat de welstandscommissie wil is een bestemmingsplan dat het mogelijk maakt om een bouwplan af te keuren dat qua volume niet in het beschermd stadsgezicht past. Een strenger bestemmingsplan dat het onmogelijk maakt dat een pand als Hoge der A 3 gebouwd worden.

Kun je als burger of organisatie nog wel bezwaar maken tegen een bouwplan?

De Bond Heemschut heeft ervaren dat bezwaarprocedures tevergeefs zijn als het bestemmingsplan een bouwplan mogelijk maakt. In 2010 ging Heemschut in beroep bij de bestuursrechter tegen het besluit van de gemeente een bouwvergunning te verlenen voor de bouw van Hoge der A 3 omdat het bouwplan volgens de Bond Heemschut niet mogelijk zou zijn volgens de regels van het bestemmingsplan en omdat de vrijstellingsbevoegdheid hier niet had moeten worden toegepast aangezien het plan niet past in de context van de Hoge der A. Ook de Drentse welstandscommissie en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) zijn van mening dat het gebouw niet in de context past.

De Groningse Welstandscommissie kwam echter wel met een positief welstandsadvies voor Hoge der A 3 doordat ze slechts een welstandsadvies kon geven binnen de grenzen van het bestemmingsplan blijkt nu. Het College van B en W en de Groningse welstandscommissie verwierpen het advies van de Drentse commissie omdat deze geen rekening had gehouden met het bestemmingsplan en ook een andere interpretatie had gegeven van de drie criteria van de welstandsnota.

De rechter heeft de gemeente Groningen in het gelijk gesteld. De rechter stelde voorop dat het College van B en W een ruime beoordelingsvrijheid toekomt. De rechtbank kan

slechts marginaal toetsen of het College in redelijkheid van deze mogelijkheid gebruik heeft gemaakt. De rechter is van mening dat de ruimtelijke onderbouwing, noodzakelijk voor het verlenen van een vrijstelling van de regels van het bestemmingsplan, de toets der kritiek kan doorstaan.

Hoe nu verder?

Het Jaarverslag van de Welstandscommissie kwam dan ook als een volkomen verrassing voor het Platform Cultureel Erfgoed, de uitspraken van de welstandscommissie over meer bescherming voor het beschermde stadsgezicht versterken ons streven naar een meer beschermend bestemmingsplan.

Intussen hebben ook alle fracties van de gemeenteraad in de raadscommissie van Ruimte en Wonen uitgesproken dat zij het streven naar een meer beschermend bestemmingsplan zullen steunen. Bovendien heeft wethouder Frank de Vries toegezegd dat het Platform al in de voorfase invloed kan uitoefenen op de totstandkoming van het nieuwe bestemmingsplan voor de binnenstad van Groningen en de Hortusbuurt.

Het Platform streeft evenals de welstandscommissie naar een bestemmingsplan dat meer kwalitatieve sturing kan geven aan een bestemmingsplan. Dat zou te realiseren zijn door preciezer per straat de karakteristieken vast te stellen en deze in kwantitatieve regels vast te leggen. Tevens is het mogelijk cultuurhistorisch waardevolle en beeldbepalende panden die geen monumentale status hebben te beschermen door ze een dubbelbestemming te geven, bijvoorbeeld wonen en cultuurhistorie. Ook het straatsilhouet kan beschermd worden. Op een cultuurhistorische waardekaart kunnen niet alleen de rijks- en gemeentelijke monumenten worden aangegeven, maar bovendien de cultuurhistorisch waardevolle panden die niet zomaar gesloopt kunnen worden. Ook kunnen op deze kaart de cultuurhistorisch niet-waardevolle panden worden aangeduid die juist wel gesloopt kunnen worden, bijvoorbeeld panden die misstaan in hun omgeving.

Het Platform bereidt zich op het ogenblik voor op zijn bijdrage het nieuwe bestemmingsplan door het bestuderen van bestemmingsplannen van andere beschermde stadsgezichten zoals van Amsterdam, Nijmegen en Maastricht.

Vertegenwoordigers van Buurtverenigingen kunnen les krijgen van de gemeente in het lezen van digitale bestemmingsplannen, waardoor ze in de toekomst gemakkelijker inzicht kunnen krijgen in de regels en bestemmingen die gelden voor hun eigen pand en voor de panden of bouwterreinen in hun omgeving.

Dirk Nijdam:

“Als je je niet goed positioneert, heb je geen publiek.”

Het is een stralende morgen in januari als ik de directeur van Marketing Groningen bezoek in zijn kantoor op de zesde etage aan het Gedempte Zuiderdiep. Samen genieten we even van het uitzicht over de stad. “Eigenlijk is het niet goed zoals de stad is opgebouwd”, zegt Nijdam, “die hoge appartementencomplexen aan de rand van de stad terwijl de bewoners waarvoor ze bedoeld zijn de voorzieningen juist in de buurt willen hebben. Logisch dat er dan leegstand ontstaat. Je moet denken vanuit de klant”. “En de bezoekers van elders dan”, zeg ik, “die zullen vast niet komen als de binnenstad is volgeplempt met van die hoge flatgebouwen”. We dreigen aan de praat te raken over de hoogverheven binnenstad van New York maar keren vervolgens schielijk terug naar de onderwerpen van het interview, de marketing van Groningen en het Forum..

D.O.(Dirk) Nijdam (1970) is afkomstig uit Sneek, heeft kunst en kunstbeleid gestudeerd aan de universiteit van Groningen en is na een korte tijd bij de provincie te hebben gewerkt in een communicatiefunctie terecht gekomen bij enkele ICT-bedrijven. Bij het ICT-bedrijf Pink Rocode was hij werkzaam als directeur marketing en corporate communicatie. “Van nature had ik niks met ICT. Mijn werk was kort en goed het bij elkaar brengen van het verhaal dat je bedrijf biedt en mensen die hiermee iets zouden willen”

Marketing Groningen

“Mijn werk voor Marketing Groningen heeft hetzelfde doel. Je moet er niet naar streven alle mensen naar Groningen te willen halen. Voor de mensen driehoog achter te Rotterdam is het zonde van het geld om Groningen te bezoeken. Ze vinden hier niks van hun gading en reizen ontevreden naar huis terug. Maar er zijn anderen die hier wel wat te zoeken hebben. Die moet ik zien te bereiken want aan hen heeft Groningen wat te bieden. Zij gaan tevreden naar huis terug en zij vertellen dat door.

De stad is zoals hij is. Per saldo is het product redelijk vast omlijnd. Een beetje verschuiven is mogelijk. Bijvoorbeeld door een groot festival over een bepaald thema te organiseren. Binnen dat grote product kun je kleinere producten definiëren. En je kunt een combinatie van die producten maken.

Groningen heeft de mensen bijvoorbeeld wat te bieden op het gebied van de architectuur. Of op het gebied van de cultuur. Ik ga me dan afvragen waar die mensen zitten en hoe ik ze kan bereiken. Iedereen denkt dat hij uniek is. Het sneue is dat dat niet zo is. In feite kun je mensen in bepaalde hokjes plaatsen, mensen met hetzelfde profiel. Je hebt bijvoorbeeld een profiel van mensen bestaande uit dezelfde politieke voorkeur, dezelfde inrichting van het huis, dezelfde familiesamenstelling en dezelfde keuze van de media waar ze gebruik van maken. Met behulp van dit soort van verdelingen kunnen we sturen in onze communicatie, in het bereiken van onze klanten. Ik kijk ook naar het economisch rendement van deze groepen, met welke aanpak rendeert de marketinginvestering het beste?”

De stad

Wat heeft de stad te bieden? Nijdam: “Op basis van de unieke kwaliteiten van de stad, hebben we Groningen gepositioneerd als jong, eigenzinnig - Groningen is bijvoorbeeld eigenzinniger dan Enschede als provinciestad - en cultureel. Alles wat in de stad gebeurt zou idealiter hierbij moeten passen, zodat de boodschap steeds sterker wordt. Het Groninger museum past hier perfect bij, alle festivals ook. Natuurlijk, we zijn ook ICT-stad, voetbalstad, winkelstad, energiestad. Maar het gaat steeds om de vraag wat het topje is. Hoe scherper je dat topje weet te onderscheiden, des te makkelijker is het om mensen te werven. En je moet de mensen heel snel kunnen vertellen wat je verkoopt. Duidelijkheid voor alles. Een sterke boodschap selecteert je publiek. Je stoot dan wellicht een aantal mensen af, maar je binding met een andere groep wordt tegelijkertijd veel sterker. En op die interesse en loyaliteit kun je rendement creëren. Winkels moeten niet allerlei onsamenhangend spul in de etalage hebben liggen zodat je niet weet waar die winkel voor staat. Zo’n winkel wordt geboycot. Als je in het theater diffuus programmeert weet je niet wat je er precies kunt verwachten. Dan komen de mensen niet. Stadsbestuurders willen vaak van alles voor iedereen. Hoe begrijpelijk ook, daarmee vervreemd je je als bestuurder juist van je mensen. Je bindt het publiek door duidelijke keuzen.

“Er gaat niets boven Groningen”

“Is dat niet wat een vreemde slagzin?”, vraag ik Nijdam. “Als je het je geografisch voorstelt dan is er heel veel boven Groningen als je op de dijk staat. Dat was al zo in ons scheepvaartverleden en denk nu eens aan de Eemshaven die zich eindelijk succesvol ontwikkelt. Hoezo “niets boven Groningen”?”

Nijdam: “Technisch gezien is de slogan niet briljant. Het is een zin met een knipoog. We hebben de slogan een beetje afgevoet. Niet meer koppelen aan koeien en rust maar aan een dynamische omgeving, jong en eigenzinnig. De zin functioneert als een bindend element, hij trechtert de communicatie. De herkenbaarheid die hij oproept, dat is belangrijk. Groningen heeft in ons land de bekendste citymarketing slogan: 20% van de ondervraagden noemt spontaan deze zin! De daaropvolgende slogan, “I AMsterdam” scoort 11%!”

Het Groninger Forum

Nijdam: “Over het Forum heb ik twee

meningen. Er moet in de hoek van de Grote Markt waar de plannen betrekking op hebben wat gebeuren. De oostwand zoals die zich in het beeldkwaliteitplan aftekent vind ik ten opzichte van de huidige bebouwing wel een verbetering. Maar het had wel wat spectaculairder mogen zijn. Het gebouw van Vindicat, het eerste ontwerp dat is gepubliceerd, vind ik toch een beetje een gemiste kans. Zelfs Natalini in de Guldenstraat is spannender. Het Forumgebouw vind ik een mooi gebouw. En het is goed dat er een publiekstrekker achter de oostwand komt. Dat heeft de stad hard nodig. Dat wat betreft de stedenbouwkundige kant. Mijn tweede mening heeft op de inhoud van het Forum-project betrekking. Al die individuele instellingen die in het Forum worden verzameld zullen hun publiek wel houden. Nieuw publiek komt er alleen als het hen duidelijk is waarom ze er naar toe moeten terwijl ze er niet naar toe gaan voor de individuele instellingen. Dat is volgens mij niet duidelijk. Dit raakt de essentie van de marketing! Als je je niet goed positioneert heb je geen publiek. En als je op een feestje niet duidelijk kunt vertellen wat het Forum biedt gaat het draagvlak teloor”.

“Het Forum is niet bedacht vanuit bezoekersmotieven, maar vanuit bestaand aanbod en ook niet bekeken vanuit de vraag of het geld in de la brengt.

Zal het Forum een attractie zijn die ook van elders publiek aantrekt of wordt dit het multifunctionele centrum van de stad. In het laatste geval zal het altijd veel geld blijven kosten, in het eerste geval genereert het geld voor de stad. We zouden naast het Groninger museum best een tweede publiekstrekker kunnen gebruiken. We hebben in onze stad geen grote gezinsattractie bijvoorbeeld, vergelijk het Amsterdamse NEMO, waar kinderen op een prachtige manier aan wetenschap worden gekoppeld. We zijn per slot ook een wetenschappelijke stad. Niet dat ik het perfecte verhaal direct voorhanden heb maar ik wil wel opbouwend in deze discussie zitten. Als het gebouw flexibel genoeg is, dan rest ook voldoende tijd om de plannen scherper te maken. De stad moet zich altijd blijven ontwikkelen en het is dus goed dat er weer nieuwe plannen worden opgepakt en gerealiseerd.

Neem nu een winkel of horecatent, die moet je ook om de 5-7 jaar verbouwen wil je de loop erin houden en vergeet nooit, de concurrentie zit nooit stil”.

Studentenhuisvesting: wordt Groningen een adolescentengetto?

Vijftigduizend studenten bezoeken de Rijksuniversiteit en de Hanzehogeschool en daarvan wonen vijfendertigduizend in de stad. In de afgelopen vijftig jaren is het aandeel van de studenten in de totale bevolking van de stad gegroeid. Het stadsbestuur laat niet na te wijzen op de "lusten" die dat voor de stad met zich meebrengt. We zijn jong, we zijn dynamisch, we zijn bruisend. En de economische voordelen zijn niet te versmaden: elke vijf studenten levert de stad een arbeidsplaats op.

Siersteenlaan,
Vinkhuizen;
foto Bob van Dijk

Maar het is niet alleen maar rozengeur en maneschijn. De burgers kunnen soms aanzienlijke hinder ervaren van de leefstijl die een aantal studenten eropna houdt. Zulks werd vooral manifest toen het gemeentebestuur in 2005 de norm losliet dat er per wijk niet meer dan 9% van de huizen tot kamerverhuurpanden mocht worden omgezet. En de geluidsnormen uit de bouwverordening in 2004 verdwenen. In het bijzonder voor de benedenwoningen ging het hek van de dam voor wat betreft de ervaren geluidsoverlast van de bovenwoningen. Het lijkt wel of Groningen een adolescentengetto is geworden, een stad waar straatbeeld en woonstijl door de studerende adolescenten worden gedomineerd.

Maatregelen gemeentebestuur

IJlings is het stadsbestuur van de dwalingen zijns weegs teruggekeerd. In 2007 is bij wijze van proef het aantal vergunningen voor het onttrekken van de woningen aan de zelfstandige woningvoorraad ten behoeve van het omzetten van een woning in een kamerverhuurpand bepaald op 15% van de woningen in een straat. In 2008 is de regel definitief ingevoerd met uitzondering van de binnenstad waar de bewoners onderworpen blijven aan de tucht van de vrije markt. De stad telt op het ogenblik 140 normale woonstraten en 78 industriestraten met weinig woningen, waar de norm van 15% is bereikt en die voor nieuwe vergunningen op slot zijn gegaan.

Inmiddels is in 2008 ook weer een geluidsnorm ingevoerd en wel voor kamerverhuurpanden die gevestigd zijn in een boven- of benedenwoning waarbij de andere woning geen kamerverhuurwoning

is. De binnenstad is van deze maatregel uitgezonderd. In totaal moeten ca 1700 kamerverhuurpanden aan deze norm gaan voldoen

Een betere beheersing van de studenten-huisvesting, of beter van de jongerenhuisvesting, de term die de gemeente hanteert, wil het gemeentebestuur bereiken door grootschalige nieuwbouw in de vorm van zelfstandige wooneenheden in grootschalige complexen.

Daartoe ontwikkelt men plannen voor het Bodenterrein, het gebied ten zuiden van het winkelcentrum Paddepoel, de Eendrachtskade en omgeving en de zone langs het Reitdiep vanaf de spoorbrug. In deze zones samen zijn 4500 wooneenheden gepland.

Gegevens en plannen ontleen ik aan een tweetal college-notities over kamerverhuurbeleid en jongerenhuisvesting ("BOUWJONG") die op 2 februari in de raadscommissie ruimte en wonen zijn besproken.

De raadscommissie van 2 februari

Wethouder de Vries heeft voor de lange termijn een huisvesting voor ogen met een gedifferentieerd aanbod van huisvesting van voldoende kwaliteit: 'Mijn eindbeeld is dat de studenten wat te kiezen moeten hebben'. Algemeen is de gedachte in de raadscommissie dat het niet bij de bouw van 4500 wooneenheden kan blijven. Het kost echter al een grote inspanning om dit aantal te realiseren, aldus de wethouder: "We vragen nogal wat van de investeerders." Het verlenen van meer vergunningen zal noodzakelijk blijken: de jaarlijkse groei van het aantal kamerverhuurpanden wordt geschat op ca. 130 tot 150 woningen per jaar.

De verwachting is dat binnenkort de Zeehelden- en Korrewegbuurt de maximale norm zullen bereiken en op slot zullen gaan voor de uitbreiding van de jongerenhuisvesting. In buurten als Vinkhuizen en Paddepoel is deze huisvesting groeiende. Maar zoveel is duidelijk, de kraan lekt bij het aanhouden van de norm.

De calculerende verhuurders weten zelfstandige woningen zo te splitsen dat de nieuwe woningen niet meetellen voor het bereiken van de norm van 15%. Vergunningen voor woningen boven winkels worden door de gemeente niet meegeteld.

En gehandhaafd wordt er mondjesmaat. Alleen als er gepiept wordt gaat een ambtenaar op onderzoek uit om na te gaan of

er van een kamerverhuurpand sprake is zonder dat er een onttrekkingsvergunning is afgegeven. Als in de desbetreffende straat het quotum van 15% nog niet gehaald is wordt in de regel alsnog een vergunning verstrekt!

Al met al is sprake van 1800 illegale kamerverhuurpanden (d.w.z. panden zonder een onttrekkingsvergunning), waarin 3300 studenten wonen).

Handhaven

Het valt dan ook te begrijpen dat er in de raadscommissie enig gemor opklinkt over de resultaten van het handhaven. Uitzondering is de fractie van Student en Stad die de illegale situatie niet wil tegen gaan met het argument dat de studenten toch geen alternatief hebben (overigens wijst deze fractie ook de 15% norm en de idee van een campus af, een idee waarvoor de Stadspartij warm loopt.)

De wethouder spreekt vervolgens van zijn voornemen transparant te handhaven, hetgeen het raadslid Prummel er toe brengt hem te verzoeken nu eerst maar eens te handhaven.

Zoals vaker is men in de gemeentepolitiek sterker in het bedenken van beleid en van regelgeving dan in de adequate uitvoering ervan. In het verleden zijn bijvoorbeeld prachtige plannen in de raad aangenomen over de herinrichting van de Noorderhaven maar door het ontbrekende toezicht is er van de besluiten niets terecht gekomen: de raad had evengoed niet hoeven te vergaderen.

Zolang de raad niet zijn tanden laat zien en de ramen van het stadhuis niet trillen van de verontwaardiging omdat niet gebeurt waartoe besloten is, zal deze praktijk niet veranderen.

Conclusie

De plannen voor de bouw van 4500 zelfstandige wooneenheden zullen niet kunnen verhinderen dat met de jaarlijkse groei van de studentenpopulatie met 5% steeds meer burgers en studenten elkaars burens zullen zijn.

Wil dat goed gaan, dan zijn intensieve voorlichting aan studenten over maatschappelijk gedrag, krachtiger sancties bij ontsporing en meer inspanning op het gebied van het handhaven noodzakelijk.

Het college wil graag een consistent en robuust beleid zo staat het in de stukken.

Wat let het college.

Karen Alons: “Ze willen hun eigen studentenleven leiden.”

‘In het verleden is de markt vrijgegeven en nu zitten we met de gevolgen. Er is veel kamerverhuur in daartoe ongeschikte panden’, aldus Karen Alons, actief in het Platform Huisvesting Student en Stadler, en een van de insprekers bij de vergadering van de raadscommissie Ruimte en wonen op 2 februari jl.

Hoe raakte u geïnteresseerd in de jongerenhuisvesting?

‘Simpel, door de overlast die ik zomers’ zelf ervoer. Door het kabaal dat ze ’s nachts in hun tuin produceerden konden we op ons balkon geen woord wisselen en werden we uit de slaap gehouden. Als je er wat van zei kreeg je een grote mond.’

Wat geeft nu in het algemeen de grootste overlast

- 1) ‘Het lawaai dat van boven- naar benedenwoning doordringt en het belopen van de trap.
- 2) Het buitengeluid in de zomer. ’s Nachts zitten studenten met veel te veel mensen in de tuin rond een hoog oploaiend vuur lawaai te maken.
- 3) De verstoring van de straat door het enorme aantal fietsen. Oude mensen met rollators komen er niet langs.
- 4) De verpauperde aanblik van de studentenwoningen en van de voortuintjes.’

Hoe ontstond het Platform?

‘Ik ben bij mensen in de buurt (ik woon in de Rivierenbuurt) hulp gaan zoeken. Iemand kwam met enkele krantenartike-

len aanzetten uit Vinkhuizen en Selwerd. En toen ontdekten we dat het niet ons probleem is maar het probleem van de hele stad. We hebben allerlei wijkverenigingen aangeschreven en we zijn ook met verschillende studentenverenigingen contact gaan zoeken. Want ook studenten hebben last van ongeschikte woningen. We wilden ook uitstralen dat we niks tegen studenten hebben, het gaat om de manier van huisvesten. We hebben met hen gepraat over boven- en benedenwoningen, over overlast. Ze willen hun eigen studentenleven leiden. Hun doel is niet anderen last te bezorgen. Wat nodig blijkt, is grootschalige huisvesting op voor studenten aantrekkelijke plekken. Je moet ze niet wegstoppen op een campus. Studenten willen niet buiten de stad wonen.

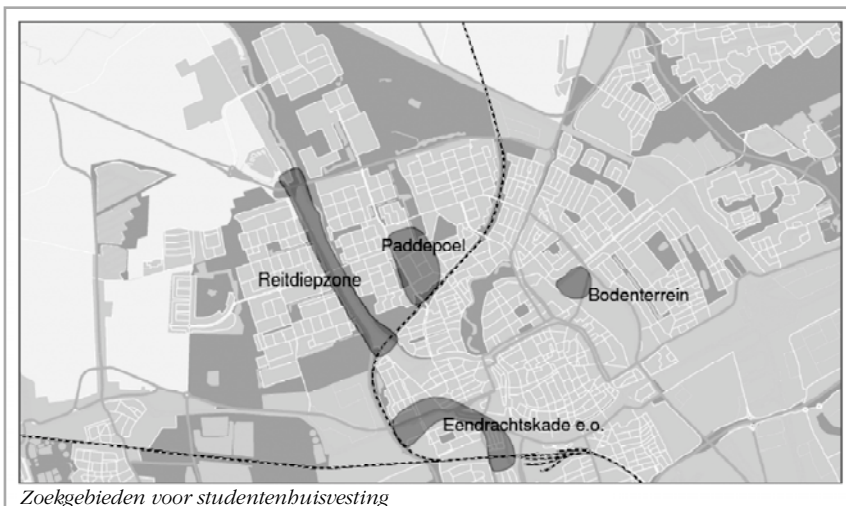
Het Platform is uiteindelijk uitgekomen op een straatnorm van 15% kamerverhuur panden voor alle wijken, dus ook voor de binnenstad. Beijum voelde niet voor de gelijke norm, die wijk wil lager uitkomen.’

Verwacht het Platform dat de overlastproblemen in de wijken zullen verdwijnen met de grootschalige bouwplannen?

‘Naast de plannen tot 2014 moeten er ook plannen gemaakt worden voor de tijd na 2014. De geplande 4500 wooneenheden zullen ontoereikend zijn om de wijken te ontlasten. En er staat meer op ons wensenlijstje. Bijvoorbeeld dat bij de verkoop van corporatiepanden deze panden niet kamersgewijze mogen worden verhuurd. Dat de verstrekte vergunningen per definitie tijdelijk zijn en dat bij de verkoop van het pand het verstrekken van een vergunning opnieuw beoordeeld wordt. Bij overlast moeten de vergunningen worden ingetrokken. En maak de huiseigenaar verantwoordelijk voor de overlast die in zijn pand wordt veroorzaakt: hij kan in het huurcontract nadere voorwaarden stellen aan de bewoning. We hebben de wethouder in juni van onze suggesties op de hoogte gebracht.’

Wat zijn de ervaringen met het meldpunt overlast?

‘Er schort iets in de communicatie tussen meldpunt en politie. Overdag is het meldpunt bereikbaar, ’s nachts bel je met de politie. Maar je moet niet denken dat wat bij de politie gemeld wordt ook bekend raakt bij het meldpunt. Dat moet je apart nog een keer op de hoogte brengen. En dat word je niet verteld!’

Zoekgebieden voor studentenbuisvesting

Rosita van Gijlswijk: “Goed besturen begint met vertrouwen in de Stadjs”.

In deze serie over nieuwe raadsleden nu aandacht voor Rosita van Gijlswijk. Zij is echter geen nieuw raadslid, want ze is na een afwezigheid van twee jaar in 2008 weer teruggekomen in de raad. Zij was al eerder raadslid van 1999 tot en met 2006, vanaf 2002 als fractievoorzitter. In november 2006 diende ze bij de burgemeester haar ontslag in, want ze was gekozen als lid van de Tweede Kamer voor de SP. Dat bleef ze tot januari 2008. De reden van haar afscheid van de Tweede Kamer was dat het landelijk bestuur van de SP een goede penningmeester nodig had, er werd een dringend beroep op haar gedaan. Hoewel ze het werk als volksvertegenwoordiger erg belangrijk vindt en vond, gaf ze het kamerlidmaatschap op: het was niet te combineren met haar nieuwe functie in het bestuur van de SP.

In Groningen werd ze opnieuw raadslid toen Jasper van der Schaaf eind 2008 een baan in Almelo kreeg. Bij de verkiezingen van 2010 werd Rosita van Gijlswijk niet herkozen, maar toch kwam ze weer terug in de raad doordat Jannie Vissecher wethouder werd.

Rosita van Gijlswijk zit in de raadscommissies Ruimte en wonen, in de commissie Financiën en veiligheid en in de commissie Werk en inkomen. Verder is zij nog voorzitter van Heel de Buurt Tuinwijk en bestuurslid van het Sociaal fonds Groningen.

Wat bepaalde je keuze voor de SP?

‘Dat had te maken met mijn jeugd. Mijn ouders zijn gescheiden toen ik elf was. Een gevolg was dat mijn moeder in de bijstand kwam en dat er weinig geld was. Ik werd op school gepest omdat ik niet de merkkleren droeg die voor mijn medeleerlingen op school vanzelfsprekend waren. Daardoor merkte ik al vroeg wat sociale ongelijkheid voor gevolgen

heeft in het dagelijks leven. Het werd me duidelijk dat het geld eerlijker verdeeld moet worden. Dat heeft me ook bij de SP gebracht, waarmee ik in contact kwam doordat mijn moeder lid was.

Als student sociaal juridische dienstverlening aan de Hanzehogeschool ging ik als vrijwilliger kennis en ervaring opdoen door actief te worden bij het juridisch spreekuur van de SP.’

Rosita van Gijlswijk komt net uit de commissievergadering van de commissie Financiën en veiligheid.

Welke kwesties spelen daar nu?

‘Het ging o.a. over bezuinigingen op de organisatie van de gemeente. De gemeente moet 42 miljoen bezuinigen. Tweederde daarvan moet uit de gemeentelijke organisatie komen. Dat moet gebeuren door vermindering van het aantrekken van externe krachten, maar ook door bezuiniging op allerlei extra's zoals afdelingsuitjes en vergoedingen voor fitness. 6 miljoen wordt bezuinigd op voorzieningen in de stad, onder andere door een eigen bijdrage - voor mensen die deze kunnen betalen - in te voeren bij de aanschaf van hulpmiddelen als bijvoorbeeld een scootmobiel. Een probleem zijn de enorme Haagse bezuinigingen die afgewenteld worden op de gemeenten. We zullen minder geld van het Rijk krijgen voor veiligheid. Het risico bestaat bijvoorbeeld dat er bezuinigd moet worden op projecten om de overlast van veelplegers tegen te gaan. Een voorbeeld van zo'n project hebben we aan de Oosterhamrikkade. Daar werken dakloze veelplegers als rijwielhersteller. Zij zijn overdag onder dak en verdienen zakgeld, waarmee ze 's nachts in het slaaphuis terecht kunnen. De fietsen worden verkocht.

Bij de Commissie Werk en inkomen, de derde commissie waar Rosita inzit, wordt op

deze avond, 19 januari, gesproken over de structuurvisies kantoren en detailhandel. Wat doen we met leegstaande kantoren en waar ontwikkelen we winkelgebieden? Nog een functie is het Voorzitterschap van Heel de Buurt Tuinwijk. Wat houdt dat in?

'De Tuinwijk bestaat uit de Concordiabuurt en de Studentenbuurt, het is een prioriteitswijk, gebouwd in de jaren '20. Hier vindt op het ogenblik wijkvernieuwing plaats. Vier maal per jaar vindt er een vergadering plaats met de bewoners en buurtverenigingen, opbouwwerkers, medewerkers van de gemeente, politie en de woningbouwcorporaties. Daar worden de problemen in de wijk besproken: bijvoorbeeld de veiligheid, de woonsituatie en werkgelegenheid in de wijk.'

Verder is Rosita van Gijlswijk bestuurslid van het Sociaal Fonds Groningen.

'Het Sociaal Fonds Groningen is een fonds voor gemeenteamttenaren en de regiopolitie. Op dit fonds kunnen de leden een beroep doen als zij een buitengewone, maar wel noodzakelijke uitgave moeten doen. Het bestuur beoordeelt de verzoeken om een uitkering of een lening uit het Sociaal Fonds. Bestuursleden komen uit de vakbeweging en de politie, en ook een raadslid zit in het bestuur. Wethouder Ton Schoor is voorzitter.'

Bij de behandeling van het Verslag van de welstandscommissie op 1 december in de commissie Ruimte en Wonen was niet duidelijk of de SP-fractie achter het streven naar een meer beschermend bestemmingsplan voor het beschermd stadsgezicht van de binnenstad van Groningen staat.

'Het plan voor Hoge der A 3 en de ophoging van het gebouw van Meeùs op de hoek van de Oude Boteringestraat passen niet in het beschermd stadsgezicht van de binnenstad; meer bescherming is nodig. Ook zou er iets gedaan moeten worden aan gaten in de bebouwing zoals in de Gelkingestraat.' Zelf kon ze op 1 december niet uitgebreid reageren op het agendapunt waarbij het Jaarverslag van de Welstandscommissie aan de orde kwam. De raadscommissie Ruimte en Wonen sprak zich hier uit voor een meer beschermend bestemmingsplan. De spreek-tijd van de SP was op. 'Het verslag van de Welstandscommissie wordt altijd aan het einde van de agenda geplaatst, dan is er weinig spreek-tijd meer over.' Daarom heeft ze toen de vraag gesteld: 'Wanneer krijgt de raadscommissie het nieuwe bestemmingsplan?'

Hoe is de spreek-tijd in de raad geregeld?

'Elke fractie heeft een bepaalde spreek-tijd afhankelijk van de grootte van de fractie en

de agenda. Aan het einde van de vergadering is die vrijwel opgebruikt. Het is een middel om omslachtige verhalen te beperken, maar de onderwerpen aan het einde van een vergadering komen er daardoor soms bekaaid vanaf.'

Zou het niet mogelijk zijn spreek-tijd per onderwerp vast te stellen? Dan is er wel spreek-tijd voor de onderwerpen aan het einde van de agenda?

'Het nadeel daarvan is dat je fracties vervolgens dwingt om iets over het onderwerp te zeggen. De SP maakt bewuste keuzes bij een volle agenda en weinig spreek-tijd: soms is een agendapunt geen prioriteit voor ons (er wordt een hoop geneuzeld in de raad over ondergeschikte punten) en besteden we liever tijd aan onderwerpen die in de stad leven, of wij wél belangrijk vinden.'

Rosita komt nog even terug op de problemen met bestemmingsplannen. 'Vaak komt het voor dat bewoners niet op de hoogte zijn van het bestemmingsplan, waardoor ze overvallen worden door nieuwbouw. Dat was laatst weer het geval met de bouw van de Zaagdam (vijf bouwlagen) op de hoek van de Zaagmuldersweg en het Damsterdiep. De bewoners vonden het gebouw te hoog, maar het mocht volgens het bestemmingsplan. De bewoners weten zich inmiddels gesteund door Nijestee. Die corporatie heeft zich tegen Zaagdam uitgesproken.'

Wat vind je ervan als iedere wijk zijn eigen bestemmingsplannen kan meebepalen? Alleen zo kunnen burgers invloed hebben op hun toekomstige woonomgeving.

'De gemeentebestuurders en ambtenaren werken in opdracht van, en vóór de inwoners van de stad. Dat klinkt heel logisch, maar lijkt nog wel eens vergeten te worden. De SP vindt dat de gemeente bij alles wat ze doet zoveel mogelijk de bevolking een stem moet geven. Niet denken 'dat weten wij op het stadhuis wel', maar altijd de mensen om wie het gaat tijdig en voldoende gelegenheid geven mee te denken en mee te werken. Goed besturen begint met vertrouwen in de Stad-jers. De afgelopen jaren hebben we talloze initiatieven ingediend om Stad-jers meer zeggenschap te geven en er is ook veel verbeterd de laatste jaren. Het kan natuurlijk altijd beter en jullie suggestie is een hele goede. Wel moeten we er voor waken dat mensen gaan denken dat hetgeen zij inbrengen, ook altijd gaat gebeuren. Naar mensen luisteren is iets anders dan je oren naar de mensen laten hangen.'

Studentenbewoning in de binnenstad is vrijgegeven, er is geen maximum percentage voor het aantal studentenpanden vastgesteld.

'De SP wil op termijn een stop op het afgeven van kamerverhuurvergunningen in de stad. De vraag naar studentenhuisvesting moet opgevangen worden door nieuwbouw, eventueel van tijdelijke complexen en door de verbouw van langdurig leegstaande bedrijfspanden. Naar een idee van ons, gaat wethouder De Vries, om te stimuleren dat er op grote schaal leegstaande bedrijfspanden (veelal kantoren) verbouwd worden tot studentenhuisvesting, een manifestatie organiseren vergelijkbaar met de manifestaties Intense Stad en Intense Laagbouw.'

Mensen die een huis zoeken gaan vaak niet in de binnenstad wonen, omdat ze overlast van studenten vrezzen. Ook een reden is dat daar weinig speelruimte voor kinderen is. Leegstaande panden worden daardoor studentenpanden, het gevolg is dat het aantal studentenpanden steeds meer toeneemt en de binnenstad steeds meer achteruit gaat. Het vaststellen van een percentage ook voor de binnenstad en grotere controle op de kwaliteit van de studentenpanden zal ook de kwaliteit van de binnenstad verbeteren.

'Wij willen dat wijken qua bevolkingssamenstelling gemengd zijn. De binnenstad is natuurlijk een heel bijzondere 'wijk' met de vele winkels, horeca en studenten. Ik vind wel dat als je in de binnenstad gaat wonen, dat je weet dat er overlast kan zijn. Niet alleen van studenten, maar ook van festivals en van lallend uitgaanspubliek. Als je daar niet tegen kunt, moet je vooral niet in de binnenstad gaan wonen, maar in een wijk daarbuiten. De gemeenteraad heeft op verzoek van binnenstadsbewoners al besloten om de geluidsnormen aan te scherpen en de eindtijden van evenementen te vervroegen. De binnenstad heeft een bijzonder karakter, dat zal nooit een gemengde wijk worden.'

Veel panden, waaronder monumentale panden worden niet altijd goed verbouwd tot studentenpanden. Daardoor gaan waardevolle panden in de binnenstad achteruit.

RO/EZ zou bij het verlenen van bouwvergunningen als er sprake is van studentenbewoning in een pand strengere eisen moeten stellen aan de kwaliteit van de verbouwing, aan de isolatie van het gebouw, aan het aantal bewoners en aan de brandveiligheid. Dan kunnen studentenpanden geleidelijk verbeterd worden. Ook kan de brandweer strengere eisen stellen aan de brandveiligheid.

'Veel van dit soort zaken is in het landelijke bouwbesluit geregeld. Daar zit wel een foutje in, want eigenaren en huisjesmelkers kunnen door een wandje meer of minder te plaatsen, onder de vergunningsplicht uitko-

men. Dat moet veranderen.

Volgens mij doet de gemeente en de brandweer veel aan brandveiligheid en de controle daarop. Maar ik begreep dat studentenhuizen daar vrijwillig aan moeten meewerken en dat niet altijd willen. Huisjesmelkers hebben natuurlijk helemaal geen belang bij het investeren in brandveiligheidsmaatregelen, want dat kost ze geld.'

Wat te doen met het probleem van winkels en kantoren die leeg staan. Kan hier een woonfunctie aan gegeven worden?

'Ja, vooral voor wonen voor jongeren en studenten, of er kan atelierruimte in komen. Leegstand is ook een groot probleem in de Gelkingestraat, die erg achteruitgaat. Ik erger me al jaren aan het lege stuk grond bij de Donkersgang en de leegstand van een schitterend pand in de Gelkingestraat. Vroeger zat daar horeca, een kroeg met een groot biljart. Het pand staat al zeker acht jaar leeg. Zonde, vernietiging van kapitaal. De gemeente zou meer mogelijkheden moeten hebben om eigenaren te dwingen invulling aan hun panden te geven.'

Hoe staat de SP-fractie tegenover het Forum?

'In 2005 heeft de SP samen met het comité 'Meer doen met 40 miljoen' een referendum aangevraagd over het plan voor verplaatsing naar voren van de Oostwand van de Grote Markt en de bouw van een groot huis voor informatie en geschiedenis aan een nieuw plein achter de Oostwand. Het referendum was niet geldig: het minimale opkomstpercentage werd niet gehaald. Bij een opkomst van 38,6 procent van de kiezers, stemde 53,6 procent vóór het Forum, en 46,4 procent tegen.

De SP heeft zich bij deze uitslag neergelegd; als de gemeenteraad een stukje macht afstaat aan de burgers in een referendum, moet je accepteren dat die burgers daar wat anders mee doen dan wat je wenselijk acht. We zeiden er wel bij, dat we de andere partijen zullen houden aan de beloften die ze in de referendumcampagne gedaan hebben.

Bijvoorbeeld dat de gemeente niet meer dan 31,25 miljoen betaalt aan de bouw van het Forum en dat de exploitatie maximaal 2,5 miljoen per jaar gaat kosten.'

Wat doe je als je niet werkt? Heb je nog tijd voor andere activiteiten behalve je werk?

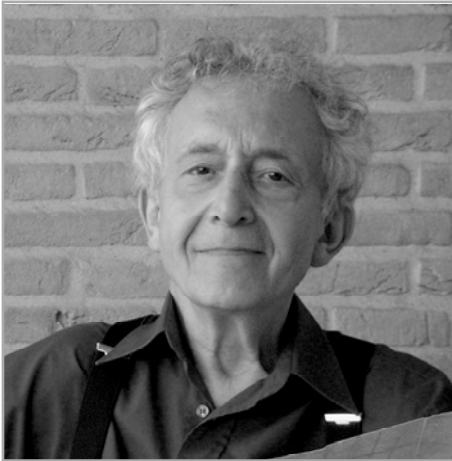
'Heel veel vrije tijd naast al mijn activiteiten voor de SP is er niet.

Toch mag ik graag lezen, naar de film gaan en met vrienden en vriendinnen naar de kroeg om te ontspannen.

Ik zorg er wel voor dat ik daar tijd voor heb hoor.'

Erik Kweksilber:

“Als boekverkoper moet je weten wat het is om te lezen.”

“Weet je dat het vandaag precies een jaar geleden is dat je zaak aan de Oude Ebbingestraat moest sluiten vanwege de vreselijke brand schuin boven je winkel”, vraag ik Erik Kweksilber als ik hem op 4 februari interview. “Ik werd er aan herinnerd doordat vanmorgen OOG radio mij over de brand interviewde, anders zou ik er niet aan gedacht hebben”, aldus Kweksilber, de eigenaar van boekhandel Godert Walter. De brand heeft

grote indruk gemaakt in de stad evenals de brand die de bekende Groningse koekfabriek van Knol aan het Hoendiep trof.

“Dat we binnen het jaar in ons tijdelijke pand weer door brand getroffen werden was wel heel bizar. Mijn vrouw en ik waren een dag lang echt verslagen maar al heel gauw hebben we besloten met de zaak verder te gaan. Het werk vind ik heel plezierig en je hebt natuurlijk ook mensen in dienst. We kregen heel veel hartverwarmende reacties, ook van mensen die geen klant zijn. Er is zelfs een steunfonds opgericht! Men heeft ons een hart onder de riem gestoken. Dit alles heeft de prikkel om door te gaan versterkt.” 1)

Stadjer

“In 1976 ben ik naar Groningen gekomen. Ik ben in Amsterdam opgegroeid maar toen raakte ik verliefd op een Gronings meisje en ben ik aan de Willemsstreek aan het Boterdiep bij Ellerhuizen terecht gekomen. Ik was nog nooit van mijn leven in Groningen geweest en zie me nog van het Stationsplein met de bus vertrekken richting Bedum. Aan het Boterdiep stapte ik uit. Dat kende ik van het bekende rijtje diepen van de lagere school. Nu, na meer dan dertig jaar, hoor ik hier thuis. Ik heb me de taal weliswaar nooit

eigen gemaakt maar ik heb hier goed kunnen aarden. Ik ben trouwens met een heel ander meisje getrouwd. Groningen is een overzichtelijke stad die niet zoveel verleiding kent als Amsterdam. Je kunt wat er gebeurt goed bijhouden. En de Groninger is plezierig om mee om te gaan. Je hebt niet die vrijblijvende jovialiteit als in Amsterdam. En wat een prachtig landschap met de landerijen en al die kerken.

Ouderlijk huis

“In mijn ouderlijk huis was ik omringd door boeken. Ik ben in een leescultuur opgegroeid. Mijn vader die in Keulen woonde, is in 1933 met het aan de macht komen van Hitler uit Duitsland vertrokken. Hij stond bij het nieuwe regiem op de zwarte lijst onder andere door zijn deelname aan een politiek cabaret waar ook Erich Kästner en de dichter Joachim Ringelnatz bij betrokken waren en bovendien was hij jood. Toen hij in Amsterdam zijn socialistische vrienden opzocht en naar het partijkantoor van de SDAP aan de Tesselschadestraat ging schrok hij zich rot. De naam die op de gevel prijkte verschilde maar een letter van de naam van die gehate partij die hem uit Duitsland had verdreven. Op dat kantoor heeft hij mijn moeder leren kennen. Hij ging lezingen geven over de situatie in Duitsland en kwam met Koos Vorrink en de AJC in aanraking. Al met al raakte hij snel thuis in Nederland.

Mijn liefde voor de boeken bracht me er toe aan de Bibliotheek Academie in Amsterdam te gaan studeren en ondertussen werkte ik bij antiquariaten. Vervolgens heb ik als jeugdbibliothecaris te Haarlem en Amsterdam gewerkt”.

Boekverkoper

“Ik moest in Groningen natuurlijk op zoek naar een baan. Naar een functie in een bibliotheek-organisatie met al die personeelsrangen wilde ik niet terug. En toen stuitte ik op Godert Walter. De boekhandel was te koop!

D. Heij, de toenmalige eigenaar wilde er mee ophouden. Dick Heij verkocht niet alleen boeken maar ook kunst zoals Japanse prenten. Hij kreeg veel kunstenaars over de vloer als Jo van Dijk, Ruurd Elzer en Henri de Wolf, zeg maar de mensen van Jong in de jaren zestig. Het was nog de tijd dat de kunstenaars hun werk in de winkel ruilden tegen boeken.

Ik heb samen met een tweetal werkstudenten, Ger-Jan Heij en Maria Geenen toen de winkel overgenomen. Wij zijn begonnen met een grote afdeling kinder- en jeugdboeken. Maar er kwam een gespecialiseerde kinderboekenwinkel in de stad en daar konden we niet tegen op. We hebben het toen wel moeilijk gehad. Maria vertrok en uiteindelijk kwamen Heij en ik tot de conclusie dat de winkel te weinig opbracht voor twee compagnons. Toen ben ik over gebleven.

Bij de overname van de winkel in 1977 was Godert Walter een kleine algemene boekhandel, maar dat ging niet meer: er kwamen teveel boeken uit om in een kleine zaak een algemeen assortiment te kunnen volhouden. Toen is het assortiment veranderd. De keuze is bepaald door een combinatie van interesses en mogelijkheden: je kunt natuurlijk alleen je interesses volgen als er voor die interesses een markt is.

Ons assortiment kent een grote afdeling architectuur en stedenbouw. Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in sociale woningbouw en er was in Groningen geen andere boekhandel met een dergelijke collectie. Het Duitse assortiment laat zich verklaren door mijn achtergrond. En wederom, geen andere winkel is hierin gespecialiseerd. Verder hebben we veel geschiedenis in onze selectie. Met Groningana ben ik begonnen omdat ik de Groningers wilde leren kennen. Door de jaarlijkse verkooptentoonstelling krijg ik allerlei Groningers langs die graag hun boeken aan de tentoonstelling willen toevoegen. Zo heb ik mensen en instellingen leren kennen.

In het Vriendenbulletin verzorgen we steeds een overzicht van recente publicaties over Groningen. Vroeger deed ik dat zelf maar ik heb deze rubriek nu overgedragen aan Dick Ottevangers.

Je moet als verkoper van welk artikel ook van je product houden. Als boekverkoper moet je weten wat het is om te lezen, om daar plezier in te hebben. En als verkoper moet je vragen en naar de klant luisteren. Als een klant mij zegt: "Ik zoek een mooi boek voor op vakantie", dan reageer ik altijd met de vraag: "Noem me eens boeken die u mooi vindt". Als verkoper krijg je dan een kapstok aangereikt."

Andere activiteiten

"Boeken verkopen, dat is het allerbelangrijkste en het leukste. Maar al die andere activiteiten die we ondernemen geven variatie aan het werk en ze werken versterkend op de boekenverkoop. Sommige boeken snijden onderwerpen aan die het interessant maken om de schrijver voor een lezing uit te nodigen. Zo was er in de winkel twee weken voor de brand een lezing van Kees Schuijt, gewijd aan zijn biografie over Willem Nagel. Nagel, die in zijn jonge jaren in Groningen opgroeide en bij Godert Walter in de winkel kwam! In de ruimte boven de winkel houden we tentoonstellingen, bijvoorbeeld over Erich Kästner, Joseph Roth en de Hongaarse fotografe Eva Besnyö. Tegenwoordig helpt Eddie Marsman die ondermeer in NRC Handelsblad over fotografie schrijft me bij het maken van de tentoonstellingen. We geven ook boeken uit. De Godert Walter-cahiers gaan van mij uit, het zijn kleine boekjes van twaalf pagina's. Grotere boeken als dat over Middag-Humsterland geef ik uit op verzoek. Al die activiteiten rond het boek, ach, dat is voor een groot deel omdat ik het niet laten kan."

Godert Walter

Een van de cahiers gaat over de oprichter van de boekhandel in 1942, Godert Walter. Door verraad is hij door de bezetter gepakt en omgebracht. Zijn naam is nog steeds aan de zaak verbonden. "Werkt dat belemmerend", vraag ik Kweksilber. "Nee, ik voel me niet belemmerd door de naam en de achtergrond, het past bij me." En hij vertelt over de beide zoons van de oprichter die de zaak nog wel eens bezoeken. "Eén van de zoons is in Den Haag zelf het boekenvak in gegaan."

De toekomst

"Men doet nogal somber over de toekomst van het boek en dus van de boekhandel." Kweksilber: "Ik weet niet hoe het zal gaan. Mijn generatie is vertrouwd met het boek, jongeren zijn gewend aan elektronica, zullen veel meer lezen via hun schermen, maar hoe snel de ontwikkeling zal gaan en in welke vorm, dat weet niemand. Het belangrijkste is dat teksten zullen blijven bestaan. En ik heb de hoop dat voor een speciaalzaak als Godert Walter een plek blijft. Godert Walter verrast mensen ook met boeken die ze anders niet zouden hebben gevonden. Vanaf april/mei zal de winkel dat weer waar proberen te maken, op de oude, vertrouwde plek aan de Oude Ebbingestraat." 2)

1) Wanneer u wil bijdragen aan het steunfonds, kunt u een bedrag storten op rekeningnummer 570.325.862 (Deutsche Bank) ten name van Boekhandel Godert Walter in Groningen o.v.v. "Ik steun Godert Walter!".

2) Dit interview met Erik Kweksilber verscheen eveneens in *Kerk en Stad*.